

Samir. Zorica 123@gmail.com
srpski jezik I₁; I₃; I₄; I₂

24.04.2020

АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ

Руски писац ДРАМА, НОВЕЛА,
ПРИПОВЕДАКА и хумористичких
ПРИЧА

Антон Чехов
(1860 - 1904)

- Новела (први писац Бочајо)
- кратка и тежковита епска форма;
- Сажето изношење особина лика или догађаја који ће се обрађивати.
- фабула није проширена, јер је радња ограничена малим простором (све се одвија у неколико страница)
- Садржи један догађај.
- Има једно или два лица, која учествују у догађају и показују се у одређеним ситуацијама.
- Радња траје кратко и нема много мотива.
- Писац је усредсређен на унутрашња дешавања — психички живот лика у једном тренутку.
- Тежиште је на неочекиваном, изненађујућем и драмском које је дијалог.
- Новела се завршава напо у 1-ој реченици, а завршетак (епилог) садржи упечатљив коментар, у мисаоном или емотивном смислу.
- Често су обједињене у циклусе (уводна и завршна прича) као код "Рани јаси" — 2. књига
- Понекад је налик на краћи роман ("Ситара и миде" Е. Кошинеј; дилема: роман или новела)

Писци: Ги де Мопасан; А.П. Чехов; Томас Ман; Симо Матавуљ; Лаза Пазаревки; Исидора Секулић, Данило Киш.

У новелама А.П. Чехов слика душевна стања и унутрашње немире обичних људи, смецине и гротескне ситуације малих људи пред онима који су важнија положајима.

НОВЕЛА "ТУГА"

Лекота приповедања и мајсторство композирања
Тема (главни мотив) је туга (због смрти сина)
Радња траје кратко до два сата.

Грађа је узета из свакодневног живота, а везана је за малог човека, који је силом прилика дошао са села да нешто заради и настави посао сина јединца, који је после кратке болести преминуо.

После синовљеве смрти остаје туга „главна бесирајна“. Ту тугу нема коме да искаже, јер су сви према његовој туги равнодушни. Нарочито у граду где нико ником не познаје, где сви журе и немају времена да саслушају.

Мото новеле: „Коме да изречем печал своју“?

Сиже новеле „Туга“

Сиромашни кочијаци Јона и његов коњик од раног зимског јутра чекају да неког повезу и да Јона исприча неку своју тугу (умро му је син пре неколико дана).

- Униформисано лице, строго и безосећајно, тражи да га води до одређеног места, али је оно незаинтересовано за његову тугу.
- Јона вози три млада, бахата човека, који га вређају и не маре за његову тугу.
- Јона се враћа на починак и још два покушаја да исприча тугу:
 - а) покушај са чистачем дворишта,
 - б) покушај са млађим кочијашем.
- Јона да не би прелупкао од прекопране туге, свој очај приповеда кобилицы у штали.

Главни лик сиромаш Јона Поталов.

Зима је и пада снег, а Јона и коњ чекају да неко дође, нави и да га повезу. Чекање траје дуго.

„Град је „прозалија пуне чудовишних ватри“;
„Непрекидна хука, „унурбани свет“

} све чега нема на селу
супротстављена два
света! СЕОСКИ И
ГРАДСКИ

У сеоском свету, сви се познају и још друштвена су односи су радосни и топли, а прараци је заштитљив, свјетли друштво и љубављивост.

Важно лице у него — нови мотив (метонимија: униформа)

„Униформа села“: униформа се љути; „каже униформа“.

(Наређења: у виборнику Улицу / Командовање, наређење и велика нестрпљивост и журба.

Важно лице (униформа) сталоважава Јону, вређа га (натура га јаволом и маторим осом), безосећајан је

Свет око Јоне је: даљак хладан и безосећајан, непријатан и неприступачан — непријатељски расположење. Понашање руке помишле, који вичу на њега, а други кочијаци га попреко гледају и псују, а важно лице га и даље вређа „... Јесу ли ти очи истале псу матори!...“

То значи, нигде утешне речи, нигде милости и доброте. Следи мотив је долазак III млада човека: они су бучни и небуздани. Јона буги, а са друге стране су повроривост, бахатост и безобзирност младих. Међу њима посебно се издваја најмањи, прбави и најнеуспешнији младић. Због изгледа он се руга Јони и вређа га: „А што имаш капи брата?“, „Ако ли те звизнем по шизу?“ „... Шизу бу, ти завр-^{нут!}“ И док плаште, увреде и претње, Јона се повлачи у себе.

Понекад осмехом покушава да их одброволи, да им исприча своју тугу, али они се на то не осврћу, што га посебно боли. Младићи одлазе, а он остаје сам. Никога нема да исприча своју тугу. Она је велика, да мугради прсну (одузима на Библијског пророка Јону).

Обраћа се чистачу куће али ни од њега милости и утехе само хладноћа и одбијање.

Следи мотив је Јонин повратак у коњушницу и сусрет са младим кочијашем, који се жедан буди из сна. Јона њему покуша да исприча своју тугу, али млади кочијаш замишља. То је пратећи мотив жефи.

Жеф младог кочијаша који је утољен и жеф Јоне да исприча своју тугу, која је неутољена — то је унутрашњи мотив (дипломатички).

Не намеравајући саговорника међу људима Јона одлази у шталу и прича са кобилицом, као са људским бићем блиским и драгим; обаћање кобилици је и туžno и трагично.

Мисао о свету: Свет је равнодушан према туђим невољама и суров према самотнима и нежакима.

Трагични догађаји узрокују тешку психолошку драму, која оставља трајне последице у души главног јунака, на шта околина остаје равнодушна.

Шокантни обрт у новели је да кочијаш прича своју тугу својој кобилици.

Приповедање је у III лицу (сржма — он) — доживљени и проживљени говор (са спољашњег света преласи на унутрашњи / душевна стања).

Унутрашња стања писца доурађава увођењем низа саобртних мотива, које ставља једне поред других и тако прави језгровит прозну целину новелу.

Мотиви: ^{смрти} туге, самоте, равнодушности, неспоразумевања, усамљености; потребе да се исприча тужна прича у пет мотива (како се син разболео; како се мучио; шта је пред смрт рекао; шта је говорио; како је умро).

ЗАШТО ЈЕ ПИСАЦ ПРОВЕО ЈОНУ, КРОЗ СВЕ СИТУАЦИЈЕ, ДА БИ ПОКАЗАО КОЛИКА ЈЕ ЛУДСКА РАВНОДУШНОСТ ПРМА НЕВОЉАМА ДРУГИХ. У ГРАДУ, ЧОВЕК СЕ ОД ЧОВЕКА ОТУЂИО, ЧОВЕК ЈЕ НА ЧОВЕКА ЗАБОРАВИО.

ЗАТО НЕМА ЛИЧНИХ ИМЕНА (УНИФОРМА, МЛАДИЋИ, ГОМИЛА) ИМА МНОГО ОТУЂЕЊА: НЕУГАСИВА ПОТРЕБА ЧОВЕКА ДА ПОБЕГНЕ ОД УСАМОЋНОСТИ, ПРЕМОСТИ ЈАЗ ИЗМЕЂУ СЕБЕ И ДРУГИХ И ДА ТАКО ПОБЕГНЕ ОД УСАМОЋНОСТИ И ЧАДВОЛАДА РАВНОДУШНОСТ СВЕТА ОКО СЕБЕ.

ОДГОВОРИ:

- 1) ТЕМА ТУГЕ НАСТАЈЕ ИЗ НИЗА МОТИВА, КОЈИ ЈЕ ГРАДЕ. У КАКВОМ МЕЂУСОБНОМ ОДНОСУ СТОЈЕ МОТИВ СМРТИ И МОТИВ САМОЋЕ, ПРЕМА МОТИВИМА РАВНОДУШНОСТИ И НЕМОГУЋНОСТИ СПОРАЗУМЕВАЊА МЕЂУ ЛУДИМА?
- 2) ОДРЕДИТЕ: СТАТИЧКЕ, ДИНАМИЧКЕ И СЛОБОДНЕ МОТИВЕ. ЈИНЕ ЛИ ОНИ МЕЂУСОБНО ЈЕДИНСТВО?
- 3) ЗАШТО НОВЕЛА НЕМА РАЗВИЈЕНУ СРАБУЛУ И ШИРОКУ КАРАКТЕРИЗАЦИЈУ ЛИКОВА? У КАКВОЈ ЈЕ ФУНКЦИЈИ ГЛАСНИ ГОВОР, А У КАКВОЈ УНУТРАШЊИ МОНОЛОГ?
- 4) У НОВЕЛИ ЗБОГ ЗГУСНУТОСТИ ПРИПОВЕДАЊА ПОСТОЈИ ДРАМСКА КОМПОЗИЦИЈА - ДОКАЖИТЕ АНАЛИЗОМ ДА ЈЕ У НОВЕЛИ ЗГУСНУТА ДРАМАТИЧНОСТ!
- 5) НОВЕЛА СЕ ЗАВРШАВА ПОСЕТОМ КОЈА САДРЖИ НЕОЧЕКИВАНО ОБРТ. ДА ЛИ ЈЕ ТАЈ ОБРТ: КОМИЧАН, ТРАГИЧАН ИЛИ ТРАГИКОМИЧАН?
- 6) КАКВОМ ЈЕ АТМОСФЕРИМ ПРОЖЕТА НОВЕЛА?
- 7) ПРОНАЂИТЕ СИМБОЛЕ КОЈИМА ПИСАЦ СУГЕРИШЕ ДУБЛИ СМИСЛА ЧОВЕКОВЕ ТУГЕ, УСАМОЋНОСТИ И ПОТРЕБЕ ЗА ДРУГИМ ЛУДИМА.

ЦИЛ: ДА УЧЕНИЦИ СХВАТЕ ГЛАВНИ ОЛИК ЈОНУ ПОТАЛОВА, И ЊЕГОВ СУКОБ СА СТВАРНОШЋУ ЈЕР НЕМА НИКОГ ДА МА У ГРАДУ САСЛУША ЗБОГ СМРТИ СИНА. ЊЕГОВА ТУГА ЈЕ ОГРОМНА, А РАВНОДУШНОСТ И ВРЕЋАЊЕ ЈОШЕ ЈЕ НЕИЗДРЖИВА. НЕМАЈУЋИ ЧОВЕК ДА ПОДЕЛИ МУКУ, ОН СЕ ОБРАЋА КОБНОСТИМА СА КОЈИМ РАДУЈЕ.

ОЧЕКИВАЊИ ИСХОД: ДА УЧЕНИЦИ СХВАТЕ СТРУКТУРУ НОВЕЛЕ, ПРЕПОЗНАЈУ МОТИВЕ И СИТУАЦИЈЕ, ОПИШУ ЈОНУ ПОТАЛОВА КАО БИБЛИЈСКОГ ЈОНУ МУЧЕНИКА. РАВНОДУШНОСТ ЛУДИ ПРЕМА ТУЖЕМ БОЛУ И ЛУДСКУ ОТУЂЕНОСТ У ГРАДСКОЈ СРЕДИНИ.